

Grzegorz Teska, Janusz Tomala

Łąkociny, woj. kaliskie

Informator Archeologiczny : badania 20, 141-142

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

LUBIŃ
woj. leszczyńskie
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
w Poznaniu

Badania prowadzili prof.dr hab. Zofia Kurnatowska i doc. dr hab. Stanisław Kurnatowski. Finansował WOAK w Lesznie. Dziewiąty sezon badań. Zespoł architektoniczno-osadniczy klasztoru benedyktyńów.

Prace prowadzono głównie po północnej stronie kościoła /sektory IV i IX/, w dalszych pomieszczeniach sakrystii /sektor XIII/ oraz w podziemiach klasztoru barokowego /sektor II/. W tym ostatnim sektorze badania miały na celu wyjaśnienie ostateczne kształtu chronologii czworokątnej wieży usytuowanej w zachodniej fasadzie klasztoru romańskiego. Wieża ta o charakterze niewątpliwie mieszkalnym /zapewne wieża opacka/ została wzniesiona w okresie romańskim, nie udało się niestety dotąd wyjaśnić jednoznacznie, w której fazie romańskiej, najprawdopodobniej jednak wiązać jej powstanie należy z ostatnią fazą /XIII w./. Stwierdzono natomiast użytkowanie jej w okresie gotyckim, kiedy to umocniono część północną wieży ławą ceglana i wbudowano schody ceglane prowadzące do krużganka. Z ostatniego okresu użytkowania tego pomieszczenia /piwnica w klasztorze barokowym/ uzyskano dobrze zachowaną beczkę drewnianą pełniącą funkcję podręcznej lodowni.

Badania w sektorze IV były kontynuacją prac sześciu lat. Odsłonięto kilka poziomów bruków, a także warstwy niwelacyjne wiążące się z podwyższeniem poziomu dziedzińca. W dolnych partiach natrafiono na rumowiska kamiennie-ceglane - pozostałość wcześniejszej średniowiecznej zabudowy tej partii. Udało się też ustalić przy zastosowaniu dodatkowych wierceń krawędź zewnętrzna fosy zachodniej.

W sektorze IX ustalono ostatecznie przebieg murów krużganka romańskiego i jego przebudowę w okresie gotyckim.

Praca w sektorze XIII miały wyjaśnić ostatecznie formę kaplicy "grobowej" oraz ujawnić relikty wcześniejszej zabudowy w tej partii kościoła. Stwierdzono, iż przy budowie tej kaplicy /pocz. XIII w./ zlikwidowano istniejącą tam niewielką absydę, paralelną do ujawnionej po południowej stronie kościoła. Na miejscu zlikwidowanej absydy wzniesiono zachodnią ścianę kaplicy "grobowej", kamiennej z zachowanym reliktem obmurowania okienka, bądź wejścia romańskiego, zniszczonego przy przebudowie XV-wiecznej przez wmurowanie ozdobnego portalu ceglano-głazowego. Na tej ścianie stwierdzono też rozbudowę kaplicy przez wzniesienie drugiej kaplicy na piętrze pod wezwaniem św.Stanisława /2 połowa XIII/pocz. XIV w./. Ślad tej drugiej kondygnacji zaznaczył się wyraźnie w postaci odmiennego wtku kamiennego /s tzw. boniowaniem/. W obrębie kaplicy natrafiono na dalsze pochówki.

Sezon 1986 r. przyniósł dalsze dane dla rekonstrukcji dziejów architektury klasztoru lubińskiego. Niektóre partie planu można już całkowicie odtworzyć. Uzyskano też sporo materiałów ruchomych, zwłaszcza fragmenty romańskiego szkła witrażowego. Na uwagę zasługuje też odkrycie pięknego portalu gotyckiego.

ŁĄKOCINY
woj. kaliskie

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków
w Kaliszu

Badania prowadzili mgr Grzegorz Teska i mgr Janusz Tomala. Finansował WKZ w Kaliszu. Pierwszy sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

Grodzisko w Łąkocinach znajduje się w kompleksie lasów Łąkocińskich /nr działki 473/, około 2 km na północny wschód od wsi Suliszów, około 2 km na południowy wschód od wsi Pogrybów. Obiekt ten, którego średnica u podstawy wynosi około 55 m, należy zaliczyć do grodzisk pierścieniowatych. Mał grodziska wznosi się na wysokość około 2,6 m ponad otaczający teren.

Natomiast szerokość dookólnej fosy wynosi od 7 do 12 m.

Grodziśko było wielokrotnie penetrowane powierzchniowo. Ostatnie badania powierzchniowe wykonały w 1984 r. A.Knapowska-Mikołajczyk i A.Łosińska. Dotychczasowe badania ze względu na bardzo małą ilość ruchomego materiału zabytkowego nie pozwoliły uściślić chronologii grodziśka, które datowano ogólnie na wczesne średniowiecze.

Podczas prac terenowych wykonano ciąg odwiertów oraz wykąszpłowano dwa wykopy sondażowe, usytuowane są w miejscu niezasypanych, płytkich wykopów, które poszerzono i pogłębiono. Wykop I /2 x 1,7 m/ znajdował się na majdanie, drugi /2,2 x 1,25 m/ na koronie wału. Układ warstw w odwiertach i wykopach był następujący: pod warstwą próchnicy zalegał brunatny, niekiedy żółty piasek, poniżej którego znajdowała się warstwa piasku sedymentacji wodnej. Nie stwierdzono żadnych konstrukcji drewnianych. Kilka fragmentów ceramiki naczyńowej znalezionych jedynie w wale grodziśka datuje go na fazę D wczesnego średniowiecza.

ŁĄKOREK, gm.Biskupiec Pomorski
woj. toruńskie
Stanowisko 1

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Pracownia Archeologii Podwodnej
Instytut Archeologii i Etnografii
w Toruniu
Muzeum Regionalne w Brodnicy

Badania prowadzili mgr mgr Kazimierz Grątański /autor sprawozdania/ i Czesław Pietrzykowski, przy współudziale dendrologa dr. Andrzeja Zielskiego i palinologa dr. Bożeny Woryśkiewicz. Trzeci sezon badań. Finansował WKZ w Toruniu. Wczesnośredniowieczna osada palowa.

Prace badawcze skoncentrowano w przybrzeżnej partii brzegowej w strefie występowania relikwów osady. Obszar ten jest obecnie częściowo niedostępny z powodu występującego tam narzemia zabagnienia oraz tzw. platformy abrazyjnej, pod której osadem należało poszukiwać śladów nawarstwień nawiązujących do wcześniej odkrytych w strefie podwodnej. Istotnym zatem było skonstatowanie warstwy piasku ze śladami substancji organicznej i widrami drzewnymi pochodzącymi z okresu budowy palafitu. W tym celu wykonano wiercenia, uzyskując materiały do analiz palinologicznych i malakologicznych.

Analiza pyłkowa pozwala wysnuć następujące wnioski: zaobserwowano wyraźne ślady przebudowy drzewostanu; wzrost zbiorowisk roślin uprawnych na terenie odlesionym; rośliny synantropijne towarzyszące działalności człowieka. Dominujący udział w tym okresie lasu sosnowego i charakterystyczny układ wartości procentowych gatunków wskaźnikowych, a szczególnie obecność grabu oraz buka i stosunkowo licznych ziarnach pyłku zbóż i roślin synantropijnych pozwala na określenie wieku badanych osadów na młodszą część okresu subatlantyckiego. Próby analizowane z wykopu podwodnego z warstwy kulturowej określono, jako równoległe z odkrytymi w strefie abrazyjnej.

Interesujących danych, jak dotąd dostarczyły badania dendrochronologiczne. Wszystkie 12 prób losowych, jak też 5 krążków oznaczonych w pracowni numerami 81-85 określono jako *Pinus sylvestris* L. /sosna zwyczajna/. Skonstatowano, że surowiec pochodzi z drzew rosnących w tym samym przedziale czasowym - ogólnie około 95 lat. Wyróżniono także możliwość dwóch faz budowania osady, a okres budowy zamykać się mógł w przedziale 20 lat. Wyznaczenie chronologii bezwzględnej będzie możliwe dopiero po porównaniu danych dotyczących *Pinus sylvestris* z terenów południowej Szwecji i modyfikacji dla naszego terenu /w trakcie opracowania/. Praca stworzy możliwość weryfikacji uzyskanej daty C 14 z jednego z pali osady, którą otrzymano po analizach wykonanych w Laboratorium Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego z Łodzi. Wynik $680 \text{ BP} \pm 100$ potwierdza, jak się zdaje średniowieczną chronologię proponowaną przez wcześniejszych badaczy obiektu. Próby malakologiczne mające na celu pośrednio potwierdzenie pierwotnej lokalizacji założenia - wodnego, czy też nadbrzeżnego są w trakcie analiz.

Przewidujemy szersze prace sondażowe w strefie platformy abrazyjnej w celu pozyskania ewentualnego materiału zabytkowego i sprawdzenia hipotezy o biegnącym do platform osady do